

Projectplan

dl. 1 Inhoudelijke informatie

2011

'Naar school op jouw manier'

Drs. M.H. Nijland

Wijhe - Nijland & Kroes

Kennispraktijk voor zorg en onderwijs

13-7-2011

Q-fit

Navigatiesysteem & Routeplanner

voor individuele leerroutes

2

voor kinderen en jongeren die niet zonder meer in het onderwijssysteem passen

Q-fit

de handelingscode

3

voor individueel maatwerk

Q-fit concept

Organisaties: Nijland & Kroes - Kennispraktijk voor zorg en onderwijs
Talent - Praktijk voor Kind & Jeugd
Stichting Ekoline - Kwaliteitsplatform voor passend onderwijs

Projectleiding: Mia Nijland

Uitvoering: Mw. drs. Mia Nijland
Mw. drs. Inge Kroes

Mw. drs. Marin Lueks
Mw. Marga Leefkens
Mw. Leonie Holtmaat

4

Q-fit

Quality of Life

Focust op het individuele kind of jongere en zijn of haar leervragen

Adviseert in het traject voor **integrale** indicatiestelling en toewijzing onderwijs en zorg

Levert praktische **toepassingsmogelijkheden** voor de leeromgeving

Inhoudsopgave

Aanleiding voor Q-fit	6
Voorwoord	7
1. Achtergrond en probleemstelling	9
2. Probleemoplossing	13
3. Wat is Q-fit?	17
4. Voor wie is Q-fit?	19
5. Projectfasen	23

5

Bijlagen

Bijlage 1	Even voorstellen	26
Bijlage 2	Activiteiten en Pilots	27
Bijlage 3	Q-fit en jonge instroom onderwijs	28
Reacties op Q-fit		30

zij heeft niet alleen onderwijs nodig, maar ook therapie

'Het niveau van onze instroomleerlingen wordt steeds lager en die MG indicatie voor onze school is wel leuk maar we moeten wel weten hoe we dat dan moeten aanpakken met die kinderen'

'We krijgen steeds meer kinderen met autisme op school.
Helaas weten we onvoldoende hoe we hen het beste kunnen helpen.
En dan verschillen ze ook nog allemaal'

Tja, hoe betrek je die ouders op een goede manier, zonder dat zij onze lessen gaan bepalen

'Ik wist helemaal niet dat hij op z'n kleding bijt om zichzelf alert te houden, ik leer het hem juist af'

6

'Ik begrijp er niets van, gisteren vond hij het leuk en vandaag lijkt het wel of hij er helemaal niet bij is'

'Sinds hij naar school gaat, is ons kind veel meer op zijn zus gericht en wil hij zich zelfs aan haar meten, we weten niet wat we zien'

We willen die leerlingen graag helpen maar ons aanbod sluit niet aan

Zijn gedrag staat het leren in de weg, wie kan me helpen?

Voorwoord

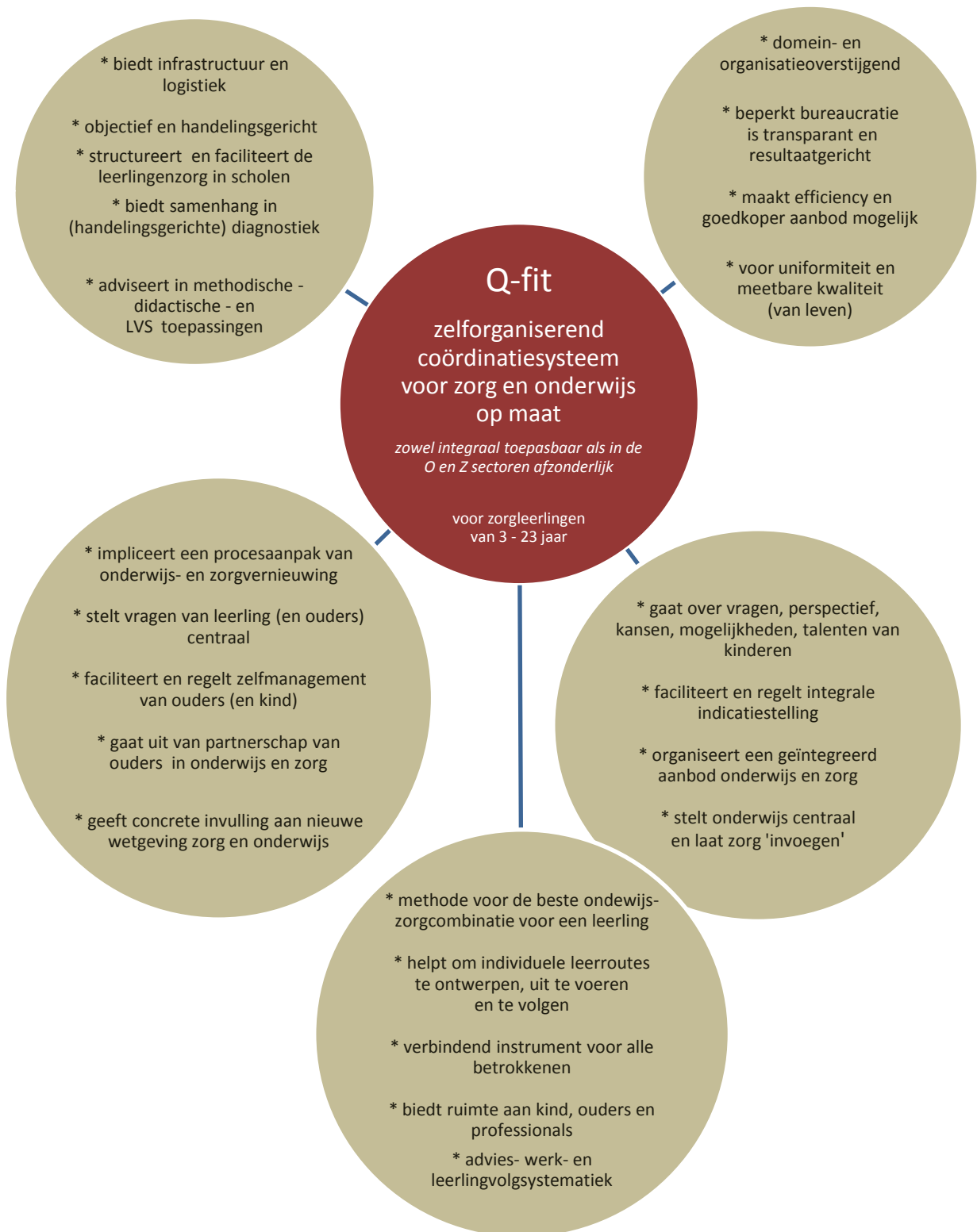
‘Naar school op jouw manier’, de titel van dit projectplan verwijst naar het individuele maatwerk dat de wet op passend onderwijs (2013) nastreeft voor alle leerlingen met een meer dan gemiddelde onderwijsvraag. Dit plan gaat over een hulpmiddel hiervoor. Een totaalsystematiek (Q-fit) die helpt om beter af te stemmen op individuele onderwijs- en zorgvragen en om effectiever aan de slag te kunnen, dan nu. De eerste ideeën ontstonden in 2002 en waren mede reden om een eigen organisatie op te zetten naast mijn vaste baan als orthopedagoge in zorg en onderwijs. De daadwerkelijke ontwikkeling liep daarmee vanuit een ‘going organisation’ en parallel aan andere bedrijfsactiviteiten. Vanuit Stichting Ekoline is achter de schermen, het onderliggende kwaliteitskader ontwikkeld. Bij Nijland BOD (2002) dat overging in Nijland & Kroes (2009), werd hier vorm aan gegeven. De pilots voor individuele kinderen, worden sinds 2010 aangestuurd vanuit Talent, onze praktijk voor kind & jeugd (2010-2011).

Dit projectplan gaat over Q-fit: de weg van visie en concept, naar een handelingsgerichte advies-, werk- en volgsystematiek. De opeenvolgende projectfasen van het meerjarige ontwikkeltraject worden kort beschreven. De huidige papieren versie van Q-fit wordt in het komende schooljaar volledig vervangen door een product van deze tijd, vormgegeven in een professionele ICT infrastructuur. Voor de verschillende gebruikers komt het beschikbaar als navigatiesysteem en leerrouteplanner met diverse toepassingsopties. Vanuit de Q-fit organisatie wordt persoonlijk(e) advies en ondersteuning geboden.

Wijhe, juli 2011
Mia Nijland

7

Q-fit systeem voor coördinatie van zorg en onderwijs op maat

1. Achtergrond en probleemstelling

Sarah is een vrolijk meisje van 6 jaar met een ontwikkelingsachterstand. Vanwege haar grote zorgbehoefte woont ze in een voorziening, dichtbij het ouderlijk huis. Omdat Sarah op het dagcentrum onvoldoende tot haar recht kwam, maakte ze de overstap naar een school in het speciaal onderwijs. Hier zit ze in een zogenaamde onderwijs -zorggroep. Sarah is spastisch en rolstoelgebonden. Een niet te duiden stofwisselingsziekte zorgt voor een wisselende energiehuishouding. Ze is snel overprikkeld en soms meerdere dagen sterk vermoeid. Haar grillige alertheid en epilepsiebeeld gaan samen met wisselende stemmingen. Sarah spreekt nauwelijks en moeilijk verstaanbaar. Het is niet duidelijk hoe haar taalbegrip is, wel is dit beduidend beter dan je verwacht op basis van haar eigen taalgebruik. Omdat ook haar klasgenootjes niet of nauwelijks spreken, gaat ze voor haar taalstimulering sinds kort drie ochtenden per week naar een andere klas, met goed resultaat. Ze doet enthousiast en actief mee en vooral in contact met andere kinderen, ontwikkelt ze zich qua taalbegrip. In contact met begeleiding maakt ze zich beter verstaanbaar en wordt ze beter begrepen. Sinds de overstap naar school, laat Sarah een positieve groei zien qua stemmingen en betrokkenheid.

Rick is een 14 jarige jongen met een intelligentie op VWO niveau. Vanwege de diagnose 'Asperger' (een vorm van autisme) zit hij in het speciaal onderwijs, waar hij (te) lange tijd een ondoorzichtig en ondermaats aanbod kreeg. Eigenlijk werd hij meer voorbereid op een Wajong uitkering dan op een passende vervolgopleiding. Dankzij de interventies van onze kennispraktijk en zijn eigen wilskracht, leert hij nu op HAVO niveau (in het SO) en ontwikkelt hij zich als een gezonde puber, die serieus bezig is met zijn toekomst.

9

Kinderen zoals Sarah en Rick zijn soms aangewezen op organisaties die hen hulp bieden. Nijland & Kroes is zo'n organisatie. Vanuit visie, ontwikkelen we kennis en brengen dit in de praktijk met advies en kortdurende hulp. Direct aan het kind of indirect via hun ouders, leraar of hulpverlener. Ondanks de verschillen tussen Sarah en Rick, bestond onze hulp bij beiden vooral uit: het scherp stellen van hun individuele hulpvraag en ontwikkelingsperspectief. Vervolgens nagaan welk onderwijs -zorgarrangement nodig is om de vraag te beantwoorden en om het perspectief te realiseren. Met het resultaat hiervan is een belangrijke fundering gelegd voor de leerroute die uitgestippeld moet worden, en de verdere schoolloopbaan van de leerlingen.

Nijland & Kroes, kennispraktijk voor zorg en onderwijs

Mia Nijland en Inge Kroes: Orthopedagoge (49) en Ontwikkelingspsychologe (25) zijn beiden specialist 'zorg en onderwijs'. 'In 2002 maakte ik (Mia) een parttime start naast mijn vaste dienstverband. In 2008 gaf ik m'n baan op en in 2009 stapte Inge in als compagnon. Beiden hebben we de drive om met creativiteit en ondernemingsdrang, onze kennis en inzichten optimaal te benutten en ons bezig te houden met dingen die ertoe doen. Niet blijven vergaderen maar ook toepassen en daarbij spijkers met koppen slaan. Zacht en zakelijk verbinden, met kennis van zaken resultaatgericht aan de slag en de vraag en het leerproces van kind (en ouders) centraal stellen. We hebben geleerd dat dit alleen kan door een brug te slaan tussen betrokken partijen op het snijvlak van: zorg en onderwijs. Dat betekent ook een brug tussen wetenschap en praktijk, ouders en

professionals, en ook tussen kind en leraar. Wij bouwen en vormen die brug. Een constructie die toekomstbestendig is, volgens de nieuwste eisen en techniek gebouwd met behoud van bestaande succesvol bewezen kennis en middelen. We begeven ons voortdurend op dit snijvlak waar zowel de problemen liggen als de oplossingen zijn te vinden. Het gebied waar structuren doorbroken moeten worden. Kortom: innoveren in een relatief 'starre' overheidssector!

Naast ons bestuursbureau in Wijhe hebben we zes resultaatverantwoordelijke eenheden (RVE)'s waarvan er op dit moment vier operationeel zijn.

RVE 1	Helpdesk	(2012)
RVE 2	Kortdurend verblijf	(2007)
RVE 3	Talent, praktijk voor kind & jeugd	(2010)
RVE 4	Q-FIT	(2012)
RVE 5	Onderzoek & Innovatie	(2008)
RVE 6	Kennis & Toepassing	(2008)

REV 2 en 3 richten zich direct op het kind. Zo is ons advies voor Sarah en Rick, verricht vanuit Talent (RVE 3). RVE 5 en 6 zijn primair bedoeld voor de beroepspraktijk. RVE 1 en 4 (2012) richten zich op Q-fit. Het gedachtegoed en de werkwijze van Q-fit staat in alle RVE's centraal; het is een visie en werkwijze in één. Bij een goede toepassing garandeert het positieve en klantgerichte resultaten.

Het waarom van en filosofie achter Q-fit

In de zorg en het onderwijs staat de consument (kinderen/jongeren en hun ouders) te weinig centraal. Het aanbod van organisaties, hun vaak solitaire werkwijze en - financieringsvormen krijgen daarentegen veel aandacht en zijn bepalend in wat er wel of niet gebeurt. Ook heeft de onderwijszorgconsument onvoldoende regie over het eigen leven (incl. psychische en fysieke gezondheid en leer mogelijkheden). Het huidige systeem maakt ouders en kinderen vaak afhankelijker in plaats van sterker.

- het gaat over: problemen, diagnoses, belemmeringen van kinderen
- geen integrale indicatiestelling
- geen vanzelfsprekend geïntegreerd aanbod van onderwijs en zorg
- onderwijs is (te) ondergeschikt aan zorg
- bureaucratie, ondoorzichtig - duur - en geen efficiënt geregeld aanbod

Er is in de zorg en het onderwijs veel kennis beschikbaar, we weten veel over wat er nodig is om kinderen en jongeren aan te spreken op hun capaciteiten en om probleemsituaties, zoveel mogelijk te voorkomen. De bundeling en het gebruik van kennis is niet altijd even goed geregeld. Vrijblijvendheid regeert als het gaat om toepassing van evidence- en practise based onderzoeksresultaten en aanbevelingen. In feite is er sprake van een luxe probleem.

Eenduidige inhoudelijke kwaliteitseisen zijn vaak ver te zoeken. Niet zozeer als het gaat om de beheersing ervan in protocollen en certificering, maar wel bij het regisseren van inhoudelijke keuzes voor bijvoorbeeld diagnostiek, methodiekgebruik of van werkprocessen zoals regelen van de leerlingenzorg in een school. Buiten de aanbevelingen voor bijvoorbeeld handelingsgericht werken (HGW) of leerlijnen, ontbreekt een eenduidig referentiekader voor inhoud en organisatie ervan.

Dit speelt zowel in de zorg- als in de onderwijsbranche. Op het snijvlak waar ze samen (moeten) komen is de ondoorzichtigheid het grootst en wordt veel aanleiding geboden voor vrij spel. Verder moeten we in ons land een inhaalslag maken, om 'de tijd' en maatschappelijke ontwikkelingen voldoende mee te nemen. Zo worden uitgangspunten van Quality of Life (QOL) nauwelijks vertaald in aanbevelingen of voorschriften van inspecties en overheid. Het ontbreekt ook op dit vlak aan gedeelde standpunten en een landelijk (en sectoraal) referentiekader. Er moet een zekere vorm van standaardisering zijn, al was het maar voor de afstemming tussen het regulier en speciaal onderwijs of tussen onderwijs en gemeenten; hier zal de komende jaren veel druk op komen te staan. We lopen nu al het risico dat slechts financiële afwegingen en keuzes, leidend zijn... waardoor korte termijnoplossingen lange termijnproblemen veroorzaken. De huidige situatie in acht nemend, kon er wel eens een nieuwe crisis op de loer liggen, waarin dit keer niet de banken maar scholen en gemeenten een hoofdrol spelen....

Het is bijzonder te constateren dat in alle branches, standaarden richtinggevend zijn in werk, terwijl dit in de zorg- en onderwijssector waar het niet om producten maar om mensen gaat, nauwelijks aan de orde is (met uitzondering van medische zaken). Zijn dergelijke voorschriften hier niet nodig? Jawel, broodnodig zelfs en van belang voor afwegingen en keuzes, interdisciplinaire samenwerking, meetbare resultaten en goede, betaalbare dienstverlening. Ook morele en ethische kwesties vragen om dergelijke objectieve graadmeters die daarnaast veel ellende en oeverloos overleggen voorkomen. Op dit vlak valt nog veel te halen. Bijvoorbeeld: wie gaat er met het oog op de nieuwe wetgeving zorg en onderwijs, integraal indiceren. Hoe gebeurt dit en waar, waarmee en wanneer vindt dit plaats. Hoe wordt een integrale samenwerking tussen zorg en onderwijs geregeld als het gaat om beeldvorming van kinderen en gewenste individuele arrangementen. Ook in de zorg en onderwijs deelsectoren bestaat veel onduidelijkheid en gelegenheid om te 'freewheelen'. Bijvoorbeeld: wat verstaan we precies onder het voorgeschreven 'ontwikkelingsperspectief', hoe verhoudt dit zich tot het handelingsplan en hoe regelen we de toepassing ervan. Hoe hanteren we het HGW eenduidig zonder dat het diagnostiek overneemt of kaderloos een monopoliepositie krijgt in de leerlingenzorg in scholen. Hoe meten en garanderen we kwaliteit, professionaliteit en klanttevredenheid. Maar ook: wanneer doe je als begeleider of leraar wat, waarmee, waarom en hoe dan? Er is in Nederland zoveel 'op de markt' dat we door de bomen het bos niet meer zien. De 'onzekerheid' die inherent is aan het werken met kinderen met een meer dan gemiddelde vraag, wordt door deze onduidelijkheid versterkt. In de dynamiek van de grillige werkprocessen is transparantie noodzakelijk. Niet alleen binnen organisaties maar ook regionaal en op (inter)landelijk niveau. De benodigde referentiekaders helpen eveneens om grip te krijgen op differentiëren in de klas, handelingsverleggen, klassenmanagement of de leerlingenzorg gerelateerd aan het zorgprofiel van de school en het zorgplan van de regio.

De markt en ons speelveld. We begeven ons in een krachtenveld met veel onrust en dynamiek. De klant is hier nog lang niet altijd koning en diagnoses en problemen zijn vaak uitgangspunt in het aanbod. Kinderen zoals Rick zijn al snel een optelsom van problemen en belanden relatief eenvoudig in het (dure) hulpverleningscircuit. De regie in deze branche is in handen van zorgprofessionals. Signaleringsystemen (verwijsindex voor gemeenten) helpen coördineren maar structureel samenwerken laat nog te wensen over. De brug naar het onderwijs wordt geslagen maar is nog wankel. Zelf sturen en managen door ouders (en jongeren zelf) vereist van alle partijen nog veel aanpassingen. Het ontbreekt aan een overkoepelend en coördinerend zorg-en onderwijssysteem, dat hierbij van dienst kan zijn.

Passend onderwijs is tot op heden vooral een bestuurlijk proces geweest en leraren zijn nog onvoldoende meegenomen. Zijn we er wel aan toe? Ja! In principe wel; er zijn nog steeds veel kinderen en jongeren die geen onderwijs krijgen of die uitvallen en thuis zitten. De complexe zorg- en leervragen van kinderen met ernstige meervoudige beperkingen, werken onderwijsontheffing in de hand, terwijl het wettelijk onderwijsrecht ook voor hen al vele jaren een feit is. Het speciaal onderwijs groeit nog steeds en tegelijkertijd worden deze scholen geconfronteerd met de grenzen van hun kunnen. Het reguliere onderwijs voelt zich vaak niet bekwaam, overbelast en blijft het liefst nog op afstand. Leraren moeten meer en beter worden betrokken bij het proces. Voor het totale werkveld geldt dat een professionaliseringsimpuls noodzakelijk is, met regie, draagvlak en ondersteuning vanuit de overheid en de top van betrokken organisaties.

De focus op moeilijk gedrag en diagnoses, degradeert leerlingen en ontnemt hen nogal eens 'het gewoon kind mogen zijn' met persoonlijke leer- en ontwikkelingskansen. Handelingsverlegenheid bij leraren, slaat verder toe en dit wordt nog onvoldoende opgelost. We constateren dat het in veel onderwijssituaties ontbreekt aan de juiste match tussen vraag en aanbod. Dit kan op verschillende gebieden zijn. Bijvoorbeeld een leerling krijgt onvoldoende uitdaging qua leerstof, het gedrag staat centraler dan de leerstof of de feitelijke zorgvragen zijn onderbelicht. Handelingsverlegenheid is een teken dat er ergens sprake is van een mismatch dat om allerlei redenen kan ontstaan. Al met al is het onderwijs op dit moment nog niet berekend op de complexere wordende onderwijszorgbehoeften van kinderen en jongeren. Het benodigde maatwerk wordt te vaak niet geboden.....

Er zijn veel wegen die naar Rome leiden. Voor (de ouders van) kinderen zoals Sarah en Rick en al die kinderen daar ergens tussenin, ontbreekt het vaak aan goede richtingaanwijzers waardoor zij de weg in 'zorg en onderwijs', kwijt raken of onnodige omwegen maken. De zorgvragende aspecten krijgen doorgaans voorrang op de onderwijsinbreng waardoor deze jongeren eerder worden gereduceerd tot een optelsom van hun problemen dan dat ze worden gestimuleerd om deze juist te overwinnen of te ontstijgen. Dit korte termijn denken lijkt de oplossing, maar ontkent elke vorm van houdbaarheid en duurzaamheid. Voor zorgverleners en leraren ontbreekt het aan een overzichtelijk en samenhangend werksysteem. Indicatiestellers moeten varen op een veelheid aan informatie, uiteenlopende meningen op basis van persoonlijke betrokkenheid en professie en verkregen uit verschillende aanleverpunten. De invloed van ouders en kind is vaak ver te zoeken. Al met al een situatie en werkwijze die files veroorzaakt, knooppunten en (nieuwe) problemen. De plaats van bestemming (ontwikkelingsperspectief) is vaak onduidelijk en wordt eveneens moeizaam bereikt.

2. Probleemoplossing

Wij vinden dat het anders moet en weten dat het anders kan! Eigenlijk wil iedereen wel dat er iets (drastisch) verandert, inclusief de overheid. De nieuwe wetgeving Passend Onderwijs (2013) biedt gerichte kansen. Wij willen ons inzetten voor structurele oplossingen en vinden dat er geïnvesteerd moet worden in lange termijn- dan wel duurzame oplossingen.

We moeten naar een overkoepelende en integrale procesaanpak van de werkprocessen, met een centrale rol voor de onderwijs- zorgconsument voor zelfmanagement en partnerschap in onderwijs en zorg. Voor beide aandachtsgebieden worden deze zaken ook in de wet geregeld (Passend Onderwijs en de Wet Cliëntenrechten Zorg).

In het landelijk referentiekader voor passend onderwijs is het aspect 'integraal indiceren' vooralsnog buiten beschouwing gelaten; een bewuste keuze vanwege de complexe materie. Nu de contouren zijn geschetst (juni 2011) en deze in september 2011 worden uitgedragen, kunnen we er niet langer omheen. De tijd is rijp om aspecten vanuit de sectoren jeugdzorg en AWBZ, mee te nemen bij toeleiding naar onderwijs en zorg, diagnostiek en de ontwikkeling, uitvoering en opvolging individuele arrangementen.

Enkele relevante ontwikkelingen:

- verschuiving van verantwoordelijkheden en middelen in de zorg naar gemeenten zoals CJG (2011)
- oplevering adviesrapport Vroeg, Voortdurend, Integraal (VVI - mei 2011)
- operationaliseren landelijk referentiekader (september 2011)
- herindeling regionale netwerken en SWV onderwijs (oktober 2011)
- nieuwe beoordelingssystematiek van zorgzwaarte bepaling binnen het onderwijs (augustus 2013)

Daarom: beschikbare kennis beter ordenen en bundelen voor eenduidige toepassingen. In de context van het burgerschapsparadigma, Inclusie en Quality of Life, (sectorale) kwaliteitskaders vaststellen. Richtlijnen voorschrijven die uniformiteit regelen, regie voeren en leidend zijn in het werk. Aanwijzingen voor het toepassen van wetenschappelijke onderzoeksresultaten, diagnostiek, pedagogiek, methodiek en (ortho)didactiek. Aanbevelingen vanuit de overheid voor het inrichten van integrale leerlingenzorg in scholen. Een objectieve werksystematiek voor alle vormen van onderwijs - zorg, kan voor de nodige kwaliteitsimpuls zorgen. Een dergelijke systematiek waardeert alle benodigde aspecten gelijkwaardig. Dit betekent bijvoorbeeld dat de relatief eenzijdige 'leerlijnenhype' in het Speciaal Onderwijs (SO) transformeert in een realistischer beeld van het benodigde (ortho)didactisch kader voor het werkveld. Er is behoefte aan een systeem dat kennis en kunde verbindt en duidelijke richtlijnen biedt voor alle betrokkenen, van beleidsmakers tot leraar en begeleiders. Niet weer een protocol, om zaken te beheersen of een onderzoek naar een stand van zaken. Het is tijd voor richtlijnen die voor iedereen, inclusief ouders, duidelijk zijn en handvat bieden. Richtlijnen die helpen om talenten van kinderen aan te spreken, die helpen om voor elk kind onderwijs te realiseren dat past bij de individuele behoeften. Richtlijnen die helpen om een geïntegreerd aanbod van onderwijs, zorg en waar nodig, behandeling te bieden. Richtlijnen die ook scholen, regio's en samenwerkingsverbanden met elkaar verbinden.

Voor een goede match tussen vraag en aanbod in de klas, moet een leraar zich kunnen richten op het kind en het lesaanbod. Een goede match betekent: deze vragen ook (h)erkennen en weten wat er nodig is om deze te beantwoorden. De leraar moet de leerling snappen en vertrouwen, de signaalfunctie van zijn of haar gedrag kennen en daarbij bereid en deskundig zijn om hem of haar de juiste plek te bieden. Zorgleerlingen (kinderen die om welke reden dan ook niet zomaar in het onderwijssysteem passen), doen beroep op een goed afgestemde pedagogische relatie met de leraar. Deze relatie bepaalt de mate van vertrouwen en daarmee de vaak bepalende 'klik' en ontvankelijkheid voor het leeraanbod. Een goede match betekent ook dat er sprake moet zijn van individueel gestuurd onderwijs, dat wil zeggen, een goed gefundeerd lesaanbod dat aansluit bij individuele mogelijkheden en dat rekening houdt met opgedane ervaringen in het leer- en ontwikkelingsproces tot dan toe. Het (groeps)aanbod moet ruimte bieden aan individuele bijzonderheden zodat beperkingen voldoende worden meegenomen, zonder deze centraal te stellen.

Voor kinderen met bijzondere zorg- en leervragen van welke aard dan ook, zijn 'zorg en onderwijs' onlosmakelijk met elkaar verbonden. Of er nu sprake is van een verstandelijke beperking, een stoornis of gedragsproblematiek, in het dagelijkse leven van deze kinderen of jongeren kunnen zorg en onderwijs niet zonder elkaar. De samenwerking tussen deze twee invalshoeken, moet beter georganiseerd en gestuurd worden.

Zowel de gehandicaptenzorg als de jeugdhulpverlening moeten meer gaan ondersteunen in het onderwijs. Beroepsgroepen moeten meer en beter gaan samenwerken en de ultieme weerslag hiervan, moet terug te vinden zijn in individuele leerroutes en persoonlijke ontwikkelingsplannen van kinderen en jongeren. Een plan dat van henzelf (en ouders) is en boven organisaties uitkomt. Eén en ander betekent dat structuren doorbroken moeten worden en dat beroep wordt gedaan op politieke standpunten en integrale gelden.

Op basis van beschikbare kennis, onderzoek en jarenlange praktijkervaring, ontwikkelden wij een hulpmiddel voor de aanpak van de structurele problemen: Het Q-fit concept waarbij visie, kennis en vakmanschap zijn vertaald in een handelingsgerichte, praktische werksystematiek. In principe bedoeld voor de brede range van zorgleerlingen als eindgebruiker. Vanuit een vastgesteld kader en vastgestelde stappen, kan per kind een eigen leertraject worden bepaald, dat recht doet aan de verschillen.

Q-fit is richtinggevend voor individuele leerroutes van zorgleerlingen. Eenmaal verpakt in ICT (2011-2012), wordt de toepassing ervan door ouders, jongeren en vakmensen, eigentijds gefaciliteerd. Het werkt dan als een navigatiesysteem dat met een routeplanner keuzemogelijkheden geeft voor individuele leerroutes. Q-fit is bestemd voor de alledaagse praktijk van zorg en onderwijs inclusief leerbedrijven en slaat een brug tussen de verschillende invalshoeken.

Q-fit regelt een goede match tussen de vraag van het kind en het antwoord van de professional. Het garandeert de bewaking van het welbevinden van leerlingen enerzijds en van ontwikkeling en leerresultaten anderzijds.

Q-fit stuurt in vraaggerichte arrangementen en helpt om een goed gefundeerd arrangement en dagprogramma te ontwerpen, uit te voeren en te begeleiden zodat leerlingen hun ontwikkelingsperspectief kunnen realiseren.

De praktische en inhoudelijke werksystematiek helpt om kwaliteitskeuzes te maken en navigeert tijdens de uitdagende zoektocht naar betekenisvol leven en leren. Een overkoepelende en tegelijkertijd individueel gerichte systematiek, die helpt om - binnen vastgestelde kaders - voor dit specifieke kind, de juiste dingen te doen op het juiste moment, goed georganiseerd en vormgegeven. Kortom: een handelingsgericht advies- en werkinstrument dat inhoudelijke kwaliteit garandeert en stuurt in de toepassing ervan. Met een dergelijk kompas gaan we samen de goede kant op. Loop je onderweg vast, dan is dit tijdig te ondervangen, want we volgen dezelfde richtingaanwijzers en spreken dezelfde taal. Hoe complexer de onderwijs-zorgvragen van het kind, of hoe ambitieuzer zijn of haar ontwikkelingsperspectief, hoe meer we zijn aangewezen op zo'n coördinatie- en werksysteem.

Q-FIT houdt niet alleen rekening met individuele vragen van leerlingen maar ook met de mogelijkheden en grenzen van scholen. Toepassing van het model leidt tot individueel gestuurd onderwijs dat in groepsverband kan worden geboden. De systematiek maakt gebruik van bestaande (onderzoeks) instrumenten en succesvol bewezen methodieken. Zo vormen 'Opvoedingsprogramma's' van Prof. Dr. C. Vlaskamp een belangrijke spil in dit werkmodel. In die zin is het ook een programma met vastgestelde stappen en ruimte voor individuele invulling. Het onderliggende, algemene stappenplan is vooral een optelsom en ordening van bestaande uitgangspunten, (diagnostische) interventies en middelen uit zorg en onderwijs. Deze worden als kwaliteitsstappen in een bepaalde samenhang gebruikt. Nieuw is bijvoorbeeld het basis assessment met een sterkte -zwakte analyse van het kind, gebaseerd op het ICF-CY, internationaal classificatiemodel voor gezondheid en functioneren van mensen. Het biedt inzicht in de kansen en belemmeringen qua gezondheid en welbevinden van een kind vergeleken met leeftijdsgenoten. Ouders en eventuele betrokken zorgverleners vullen dit in voor het kind. In specifiek vervolg assessment is bijvoorbeeld het Vraag Profiel Instrument (VPI) opgenomen. Dit handelingsgerichte instrument voor het landelijk referentiekader, doet uitspraak over het vraagprofiel van leerling en leraar geredeneerd vanuit een bestaande klassensituatie.

Met Q-fit wordt een systematiek aangereikt die klanten en vragen centraal stelt. Een systematiek die mogelijkheden, kansen en talenten van kinderen benut, gewoon waar mogelijk en bijzonder waar nodig. Het geeft ouders inzicht en overzicht en de regie in handen over zorg en onderwijs voor hun kind. Q-fit betreft leraren, werkmeesters en andere professionals en geeft hen gereedschap in handen om individueel maatwerk te leveren. Eigenlijk zet Q-fit alle betrokkenen in hun kracht, hetgeen duurzame effecten bevordert. Met Q-fit is er tevens perspectief voor 'uitvallers' en andere 'thuiszitters'. Door de afgewogen inzet van hulp en advies werkt Q-fit kostenbesparend. Q-fit denkt niet in diagnoses of doelgroepen maar in kinderen met bijzondere zorg- en leervragen. Elk kind is uniek en elke leerling telt.

Met het Q-fit navigatiesysteem kunnen kinderen zoals Rick, sneller en beter geholpen worden, voordat het uit de hand loopt. Q-fit regelt klantgerichte sturing, meer transparantie en minder bureaucratie. Het geeft alle partijen overzicht en richting voor de juiste route en match tussen vraag en aanbod. Het helpt anticiperen op wegomleggingen, files en knooppunten. Met Q-fit ontsluiten we de route voor het kind en betrokkenen. Een regionaal Q-fit team fungeert als ANWB bij pech onderweg.

(Digitale) leerroutecoach. De ene keer is het handig om de snelweg te nemen, de andere keer moet juist de tijd worden genomen voor een mooie toeristische route. Dit verschilt per kind. Bij Rick kozen we voor de snelweg. Met onze kennis en hulp en de adviesroutes, is samen met hem een keuze gemaakt; enkele kortdurende interventies, niet langer dan nodig en niet korter dan noodzakelijk. Zijn vragen zijn beantwoord en in het vervolg helpt de ANWB hem, zijn ouders en juf voor informatie en bij pech onderweg.

3. Wat is Q-FIT ?

Q-FIT is een coördinatiesysteem voor zorg en onderwijs. In andere termen: een navigatiesysteem en routeplanner voor leerroutes in organisaties en voor individuele leerroutes van 'zorgleerlingen'. Deze richtinggevend werksystematiek voor ouders en vakmensen wordt verpakt in ICT (2011-2012), om de toepassing ervan eigentijds te faciliteren. Vereenvoudigd gezien bestaat dit ICT systeem, uit drie 'lagen'.

1. De eerste laag is een soort kenniskaart (tele -atlas) en kennisdatabase (macro).
2. De tweede laag helpt als een soort routeberekenaar of vraagvinder om in een vastgestelde structuur en adviesroutes, te kunnen zoeken (meso).
3. In de derde laag wordt de individuele keuze gemaakt, aan de hand van het vastgestelde en objectieve stappenplan uit de tweede laag (micro).

Laag 1 vormt een breed referentiekader, laag 2 levert een vastgestelde werksystematiek en laag 3 biedt mogelijkheid voor individuele invulling van deze werksystematiek. De eerste twee lagen zijn met name de input voor en een verantwoording van het totale systeem en geven de richting aan. In de derde laag staat de dagelijkse praktijk centraal. De drie lagen zijn onderling verbonden door zeven vastgestelde aandachtsgebieden die van 1 naar 3 overgaan in concrete stappen. Het gaat om de volgende stappen: (1) funderen, (2) ontwerpen, (3) vormgeven, (4) plannen, (5) uitvoeren, (6) evalueren en (7) integreren.

1. In de eerste laag, het navigatiesysteem, wordt visie en een breed scala aan bestaande en succesvol bewezen of veelbelovende kennis gecategoriseerd in de zeven gebieden. Het biedt een objectief kennis- en kwaliteitskader. Denk aan: Quality of Life, burgerschap, duurzame participatie, maximale redzaamheid en inclusie. Ook worden wetenschappelijke onderzoeksresultaten en diagnostisch -, pedagogisch -, methodisch- en didactisch instrumentarium hier ondergebracht en geordend.
2. In de tweede laag, de routeplanner, worden de zeven gebieden gekwalificeerd in een vastgestelde structuur en als stappenplan aanbevolen, dat voor elk kind hetzelfde is. Een objectief kader waarin naast bestaande kennis (methodische cyclus, opvoedingsprogramma's Vlaskamp) nieuwe kennis (kwaliteitskaders voor sectoren en doelgroepvragen, een methodisch -didactisch werkmodel, advies leerroutes) wordt opgenomen in een werkmodel dat zorg en onderwijs verbindt.
3. In de derde laag, de feitelijke individuele leerroutes, wordt ruimte geboden voor de praktische toepassing. In de toelichting op Q-fit in dit projectplan gaat het vooral om deze derde 'praktijklaag'.

17

Voor de alledaagse onderwijs-zorgpraktijk is Q-fit een webbased applicatie die als een soort navigatiesysteem helpt om de leerroute voor 'zorgintensieve' kinderen en jongeren te kiezen, te plannen en te volgen *). Het kan worden ingezet bij vragen om advies of hulp zoals bij Rick, maar vooral ook preventief bij transitie momenten. De route kan kort zijn en ook een hele schoolloopbaan betreffen. Dit hangt af van het doel waarvoor het apparaat wordt ingeschakeld. De uiteindelijke plaats van bestemming is voor elk kind het individuele en dynamische ontwikkelingsperspectief.

* Op dit moment is Q-FIT nog niet digitaal of webbased en wordt gewerkt met een papieren versie.

Werkwijze

Q-fit wordt in principe preventief geactiveerd bij (natuurlijke) transities in de schoolloopbaan, zoals toeleiding naar onderwijs, - stage en - werk. Daarnaast is activering aan te raden bij vragen, knelpunten en problemen die zich 'onderweg' voordoen. Doorlopen van het vastgestelde Q-fit stappenplan, maakt het mogelijk om gedegen advies uit te brengen aan ouders en professionals en hen handvat te bieden voor (praktijk)keuzes. De feitelijke eindgebruikers van Q-fit zijn 'zorgleerlingen' zelf; ze krijgen een passend(e) arrangement en leerroute geadviseerd. De leerroute kan -afhankelijk van de vraag en leeftijd van de leerling- kort en lang kan zijn. 'Onderweg' wordt de leerling waar nodig, begeleid door een leerroutecoach, die als steun en toeverlaat voor ouders en in school voor de leraar alle zorg en onderwijs coördineert (niet overneemt!). Zo nodig, worden onderweg interventies (door derden) ingezet. In Q-fit arrangementen worden zorg en onderwijs gelijkwaardig aan elkaar opgenomen, waarbij onderwijs wel richtinggevend is. Dit houdt in dat elk kind vanaf 4 jaar in principe onderwijs op maat krijgt aangeboden. De digitale infrastructuur van Q-fit draagt bij aan een (persoons) onafhankelijk -, efficiënt - en kostenbesparend traject.

Onderwijs aan zorgleerlingen is maatwerk. De eerste keer dat in de schoolcarrière van een leerling, Q-fit wordt geactiveerd, is een belangrijke investering in de toekomst. Verzamelen van kennis en systematische beeldvorming van mogelijkheden, ondersteuningsvragen en interesses van het kind, om vervolgens op basis daarvan individuele lange en korte termijndoelen te formuleren. Met het oog op deze doelstellingen wordt een individueel onderwijsarrangement uitgewerkt en voortdurend getoetst aan de gestelde doelen.

Het Q-fit model werd specifiek voor de onderwijscontext ontwikkeld om verantwoorde en actieve arrangementen te kunnen realiseren. Doorlopen van het stappenplan levert een soort blauwdruk van individueel gestuurd onderwijs. De werkwijze brengt met name individuele vragen in kaart, zet deze om in een passend arrangement en ondersteunt bij de uitvoering en monitoring ervan. De stappen en hun onderlinge samenhang, zorgen voor een verantwoord onderwijsaanbod en een duurzame match tussen vragen van een kind en het aanbod van een school. Q-fit is daarnaast behulpzaam bij het zoeken naar een goede leeromgeving voor een kind en advies in integrale indicatie- en toewijzingstrajecten. Door het zetten van de zeven stappen in de goede volgorde en op de juiste wijze, komt het tot een verantwoord en actief arrangement voor een leerling en een doelgericht werkplan voor de leraar en andere professionals. Met het doorlopen van de stappen, wordt tevens informatie geleverd voor een passend en compleet ontwikkelingsplan voor kind en ouders, het (digitale) portfolio.

Het stappenplan voor toepassing (derde laag)

De zeven stappen concentreren zich op het individuele arrangement. Bij de eerste drie stappen gaat het om funderen, ontwerpen en vormgeven van het individuele arrangement. De drie daaropvolgende (meestal schoolse) stappen zijn bedoeld voor: planning, uitvoering en evaluatie van het arrangement. Q-fit zorgt voor de match, ongeacht het niveau van functioneren van een leerling en ongeacht het type leeromgeving, waar hij of zij naartoe gaat. Na vaststelling van de vraag en het ontwikkelingsperspectief voor de leerling, wordt de leerroute 'aangelegd'.

Door middel van beeldvorming (waaronder een sterkte/zwakte analyse) wordt (1) de basis gelegd voor een verantwoord arrangement waarbij (2) individuele voorwaarden, wensen en basisdomeinen de leerroute bepalen. Vervolgens wordt het type arrangement (3) vastgesteld qua % zorg, % behandeling en % 'effectieve' onderwijstijd en wordt een uitspraak gedaan over de gewenste leeromgeving en een concreet dag/weekprogramma voor de leerling. Op basis van het persoonsbeeld (1) en op het niveau van de basisdomeinen wordt (4) interdisciplinair een perspectief gesteld voor de duur van een jaar en een hoofddoel voor de duur van een half jaar. Aan de hand van praktijkvragen en met hulp van de aanbevolen leerlijnen uit de gekozen leerroute, worden (per discipline) werkdoelen gesteld steeds voor de duur van drie tot zes weken. De door het ministerie vastgestelde kerndoelen zijn in feite de hoogst haalbare doelen in een leerroute. Ze zijn te beschouwen als het perspectief van een leerroute en kunnen van dienst zijn bij klassenmanagement en het bij het vormgeven van een groepsplan. Na de planningsfase (4) gaat het team doelgericht aan de slag (5) met het programma en werken aan de doelen. Opvolgen van het arrangement (6) en in kaart brengen van resultaten van het welzijn en de leerwinst gebeurt aan de hand van didactische volgljsten, doelevaluaties, toetsen en/of een leerlingvolgsysteem dat naadloos aansluit bij de domeinen en toegepaste leerlijnen. Om inzicht te bieden in het totale leerproces worden de eerste zes stappen (7) geïntegreerd in het persoonlijk ontwikkelingsplan van de leerling. Ouders zijn -als ze dit willen- regisseur van dit plan. Betrokken onderwijs- en zorgprofessionals behouden hun eigen informatiesysteem.

4. Voor wie is Q-FIT?

Q-fit is een breed georiënteerd en -toepasbaar instrument. Het bouwt voort op universele rechten van de mens, theoretische principes en bestaande, succesvolle methodieken. Door het persoonlijk gebruik, is en blijft het een instrument van kind en ouders en niet van organisaties. De focus op het kind, maakt het toepasbaar voor alle betrokkenen bij dat kind. Denk aan: Centrum Jeugd en Gezin, kinderarts, medisch specialisten, scholen, maar ook indicatiestellers of andere toewijzers voor 'zorg en onderwijs' diensten. Deze disciplines kunnen het kind dat onderweg is, passeren, tegenligger zijn of achterop komen. Meedoen vraagt om ritsen en invoegen. Soms gaat een kind naar hen toe, en neemt dan zelf een afslag om te tanken of maakt een andere tussenstop. Vervolgens gaat hij of zij weer verder op weg naar de plaats van bestemming. De Q-FIT systematiek bevat alle belangrijke punten die geregeld moeten zijn om te komen tot een zinvolle leef- en leersituatie van kwetsbare kinderen en jongeren. Het stuurt in zorgroutes in scholen, biedt handvat en kan geïntegreerd worden in een persoonlijk ontwikkelingsplan. Q-fit is sturend in overleg en communicatie tussen betrokkenen. Voor inspecties is het een middel om objectieve resultaten en de feitelijke 'temperatuur' te meten. Het geeft managers handvat voor meting van de (vaak zo bepalende) 'gevoelstemperatuur'. Voor de leerling helpt Q-fit een individuele route uitstippelen en vasthouden, al dan niet met ondersteuning van een leerroutecoach.

In een (eenmalig) op maat gemaakt adviesrapport wordt indien gewenst een leerroute aanbevolen. In de loop der tijd ontstaat er een digitaal portfolio dat meegroeit met een leerling, tijdens zijn of haar schoolloopbaan. Ouders (en coach) kunnen de routeplanner voor hun kind inschakelen als ze vragen hebben, het even niet meer weten, tegen problemen aanlopen of juist om problemen te helpen voorkomen. Bijvoorbeeld bij belangrijke (beslis)momenten of transities die eraan komen zoals schoolplaatsing, indicatiestelling, overstap naar vervolgonderwijs, maar ook de evaluatie van leeropbrengsten. In die zin helpt Q-fit ouders bij een nieuwe leerroute: in hun zoektocht naar een objectief advies voor een passende school, een passend arrangement en optimale leer- en ontwikkelingskansen voor hun zoon of dochter. Dit is met name voor jonge ouders met een kind van 3 jaar, een belangrijk ondersteuningsmoment. Vaak weten zij niet waar ze moeten zijn en wat ze kunnen vragen en verwachten (zie bijlage 3).

Volgens het vastgestelde stappenplan wordt een verantwoord en passend arrangement geadviseerd, onderbouwd en opgebouwd en afgestemd op het individuele ontwikkelingsperspectief van het betreffende kind

Q-fit helpt ouders die op zoek zijn naar:

- passend onderwijs voor hun kind
- een geleidelijke overgang voor hun kind van peuterspeelzaal
- (of andere voorschoolse setting) naar school
- overstap naar vervolgonderwijs
- een goed schooladvies
- ondersteuning bij de schoolkeuze voor hun kind
- een geschikt onderwijs -zorgarrangement voor hun kind
- een (second) opinion over 'onderwijs -zorgkeuzes' voor hun kind

20

Q-fit voor de leraar. Scholen kunnen de routeplanner voor een (nieuwe) leerling inschakelen als ze vragen hebben over de leerling, het even niet meer weten of tegen problemen aanlopen maar juist ook om problemen te helpen voorkomen. Met name de vijfde en zesde stap van het stappenplan doen direct beroep op de leraar en andere vakmensen in scholen.

Q-fit voor coalitiegroepen zoals: directies, indicatiestellers, inspecties of zorgverzekeraars, biedt voornamelijk objectief advies voor integrale toewijzing van een passende leeromgeving of een passend budget. Ook leerplichtambtenaren hebben hiermee meer in handen dan nu het geval is; een regionale aanpak met actietafel (Ombudsman) krijgt met Q-fit de 'body' die het nodig heeft.

Toegevoegde waarde samengevat:

Het Q-fit stappenplan

- * legt met een sterkte-zwakte analyse de basis voor een verantwoord integraal arrangement
- * stelt individuele voorwaarden en wensen vast voor een passend programma
- * geeft een indicatie voor het benodigde % zorg, behandeling en 'effectieve' onderwijstijd
- * beschrijft het potentieel werkgebied van de leraar, therapeut of andere professionals
- * adviseert in het gewenste type programma en leeromgeving voor het kind
- * gaat uit van lange en korte termijndoelen
- * bepaalt attitude voorwaarden voor begeleiding
- * maakt keuzes in didactische ondersteuningsmiddelen
- * meet resultaten, welzijn en leerwinst
- * biedt een doelgericht werkplan voor scholen en een persoonlijk plan voor kind en ouders

Q-fit biedt kansen voor 'samen leren' op school met buurkinderen. Het is waardevol in het voortraject van integrale indicatiestelling voor onderwijs van jonge instroom leerlingen maar ook in de toeleiding van school naar stage of werk. Ouders hebben een grote rol in het Q-fit traject. Ze zijn serieus partner van professionals in het totale traject. Of het nu gaat om schoolkeuze, -aanmelding of -plaatsing. Tijdens de schoolloopbaan leveren ze informatie aan, delen dit met professionals en geven hun goedkeuring aan verschillende trajectstappen. Daarnaast zijn ze regisseur van het persoonlijk plan.

De verbindende rol van Q-fit in (integrale) onderwijs-zorgroutes

(Deel)vraag <i>advies en/of ondersteuning</i> (zorgloket CJG, CODG, VVI...)	Integrale vraag advies en/of ondersteuning (zorg- en onderwijsloket)	(Deel)vraag advies en/of ondersteuning (onderwijsloket SWV)
Zorgarrangement voor de <u>primaire</u> leefsituatie van kind	Onderwijs -zorg arrangement voor de <u>totale</u> leef- en leersituatie van kind	Onderwijs -zorg arrangement voor de <u>leeromgeving</u> van kind
1. (Diagnostische) beeldvorming kind Behoeften zorg en gezondheid	1. Funderen (Diagnostische) beeldvorming kind Behoeften zorg en gezondheid Onderwijs-zorgbehoeften (klas) Dossieranalyse (SZ analyse) Assessment (VPI) Onderzoek Integraal Persoonsbeeld	1. (Diagnostische) beeldvorming kind Onderwijs-zorgbehoeften (klas of leerwerkplek)
2. Programma zorg behandeling therapie interventies	2. Ontwerpen Arrangement eisen en - wensen z en o Programma eisen en - wensen z en o Accenten in programma - z en o Aandachtsgebieden Leersituatie en leeromgeving Begeleiding en Expertise Afspraken en omgangsregels	2. Groepsprogramma
3.Zorgaanbod dagprogramma	3. Vormgeven gewenste situatie urenverdeling type arrangement leerroute Dag- weekprogramma school/ anders	Leeraanbod lesprogramma voor de groep
4. (Behandel)doelen zorgaanbod	4. Plannen Individu en groep - zorg en onderwijs Perspectief schooljaar Hoofddoel half schooljaar Werkdoelen 4-6 weken Groepsdoelen	4. (Groeps)doelen leeromgeving
5. Methodiek	5. Uitvoeren Visie en attitude Methodiek en Didactiek Begeleidings- en Leermethodes LVS planning en Leerlijnen Middelen & Materialen	5. Didactiek
6. (Behandel)resultaten	6. Evalueren Resultaten welbevinden en leren werkdoel evaluatie LVS scores - didactische volgljsten Toetsen	6. LVS en toetsen
7.Behandel- of Zorgplan	7. Integreren Ontwikkelingsplan en Portfolio	7. Handlingsplan
Ontwikkelingsperspectief		
Continu proces van handelingsgericht werken (HGW)		

22

5. Projectfasen

Het project bestaat uit de volgende fasen:

0) Voorbereiding	2008 - 2010
1) Ontwikkeling prototype	2009 - 2010
2) Eerste pilots en promotie	2010 - 2011
3) Regionale Pilots - implementatie	2011 - 2012
4) Webbased applicatie en toepassing	2011 - 2013

Projectfase 0 Voorbereiding

(2008 – 2010)

Fase 0 bestond (procedureel) uit marktonderzoek, draagvlak creëren en partijen betrekken en (inhoudelijk) uit het verzamelen van input voor de eerste laag van het navigatiesysteem. Mijlpaal van fase 0 was de oplevering van de (papieren) eerste laag van het navigatiesysteem: de kennisonderleggers en database en een gedegen basisplan voor de vervolgstappen. Fase 0 is gefinancierd uit eigen middelen.

Beslismoment: is het plan voldoende interessant om verder uit te voeren?

Projectfase 1 Ontwikkeling prototype

(2009 – 2010)

Fase 1. Ontwikkeling van het instrument (prototype) in papieren vorm. Mijlpaal van fase 1 was de oplevering van en de (papieren) tweede laag: het functioneel ontwerp van het vastgestelde stappenplan 1 t/m 7 als kader voor optionele adviesroutes. Ook het organiseren van testgroepen is in deze fase gerealiseerd. Fase 1 is gefinancierd uit eigen middelen.

Beslismoment: is het ontwikkelde prototype voldoende interessant om uit te proberen?

Projectfase 2 Eerste pilots en promotie

(2010 – 2011)

Fase 2. Tijdens deze testfase wordt (1) Q-fit in de praktijk planmatig gepresenteerd en aanbevolen middels een aantal initiatieven en (2) getest in een aantal praktijk pilots. Mijlpaal van deze tweede fase is de oplevering van een breed getoetste versie van de werksystematiek.

Fase 2. wordt gefinancierd uit eigen middelen.

Beslismoment: zijn de resultaten voldoende reden om door te gaan?

Projectfase 3. Regionale pilots - implementatie (2011 – 2012)

In projectfase 3. worden vijf pilots ingezet, verdeeld over het land. Het gaat om:

1. Een regionale schakelklas SO en onderwijsconsulenten OCW+ project
2. Initiëren van het Kennisplatform Werkscholen Salland voor leerwerktrajecten+
3. Een regionale schakelgroep+ ROC en INFRA leerwerkbedrijf in het oosten van het land
4. Adviestrajecten (S)BAO en SWV en regionale partners in NL
5. Een implementatietraject in het Mytylonderwijs

Tijdens projectfase 3 wordt Q-fit verder in de praktijk getest. De practices richten zich met name op het Speciaal Onderwijs. Reguliere basisscholen kunnen in deze fase in elk geval ook kennismaken met (het nut van) Q-fit ondermeer via het in de 2^e fase ontwikkelde 'Schoolkeuzepakket' (www.nijlandenkroes.nl). Voor alle vijf pilots geldt dat Q-fit een spilfunctie heeft en zowel een preventief als een probleemoplossend karakter vervult. Binnen de pilots worden wel verschillende accenten gelegd. Zo wordt op verschillende manieren, met verschillende 'doelgroepen' leerlingen en partners uit het veld, ervaring opgedaan met de functies van de Q-fit werksystematiek. (Zie ook de deelprojectplannen 1 t/m 5).

Met de verschillende op elkaar aansluitende regionale pilots hebben we de ambitie om voorbeeldproject te zijn voor andere regio's in het land.

Voor projectfase 3 wordt financiële ondersteuning gezocht.

24

Projectfase 4. Webbased applicatie en toepassing (2011 – 2013)

In projectfase 4. wordt het instrument in ICT verpakt, toegankelijk gemaakt via internet en als eindproduct in de markt gezet. Dit biedt ondermeer mogelijkheden voor sneller werken en licentie afnames. Parallel hieraan wordt voor de verschillende functies en diensten een opleiding opgezet (incl E-Learning) en beginnend aangeboden vanuit het Q-fit hoofdkantoor. Op deze manier leiden we

www.nijlandenkroes.nl

mensen op voor regionale advies- en expertiseteams en wordt het draagvlak langzaam aan breder gemaakt. Voor projectfase 4 wordt financiële ondersteuning gezocht in het bedrijfsleven en samenwerking met het Refentiekader Passend Onderwijs, regionale SWV, Brancheorganisaties zorg en onderwijs en andere marktpartijen. Sinds maart 2011 loopt in dit verband een intensief sparring- en begeleidingstraject met Kennispoort Zwolle en is samenwerking van start gegaan met een aantal (markt)partijen in het bedrijfsleven en de branche.

Kostenbesparend en toekomstbestendig

Q-fit betekent investeren 'aan de voorkant', dit betreft de start van een schoolcarrière of het begin van een leertraject (stap 1. Funderen). Het preventieve karakter levert op de lange termijn winst op voor de verdere schoolloopbaan, persoonlijk en ook uitgedrukt in geld. Kwalitatieve en kwantitatieve winst voor leerling, ouders en school. De bureaucratische rompslomp kan aanzienlijk verminderen en we kunnen gericht aan de slag: beter stroomlijnen van een traject met sneller resultaat en een efficiënte en vraaggestuurde werkwijze waarbij de inhoud leidend is. Door het bieden van individueel maatwerk, zijn probleemgestuurde vergaderingen en - interventies minder noodzakelijk. Voor kinderen die zijn uitgevallen, biedt het nieuwe perspectieven die eveneens kosten besparen in het hulpverleningscircuit. De meer tijdrovende investeringen in de 'fundering' zijn doorgaans eenmalig. Q-fit is toekomstbestendig. Het gaat uit van integraal denken en werken en helpt structuren te doorbreken. Het systeem is up to date te houden met software vernieuwingen. Het biedt verbindingsmogelijkheden met andere initiatieven (gemeenten, ouders, zorggroepen). Communicatie gaat webbased verlopen en bij trainingen, scholing en deskundigheidsbevordering wordt ondermeer gebruik gemaakt van E-Learning. Het digitale portfolio van een kind kan de hele schoolloopbaan mee.

Vervolgstappen schooljaar 2010-2011

Rond de start van het nieuwe schooljaar 2011-2012, zal Q-fit een eigen entiteit gaan worden en daarmee losgekoppeld van de organisatie Nijland & Kroes, zelfstandig verder gaan onder de naam Q-fit BV. De eigenaren en directie zijn Mia Nijland en Inge Kroes. Zij worden bijgestaan door een management- ondersteunings- en uitvoerend team. (zie uitwerking projectfase 3 en 4).

	Actie	Oplevering 2011
*	Update stand van zaken (Projectplan)	Week 28
*	Uitwerking projectfase 3 en 4	Week 29
	Exploitatiebegroting en investeringsplan	Week 29
*	Oplevering film conferentie	Week 36
*	Definitieve uitwerking projectfase 3 en 4	Week 38

*) info komt beschikbaar voor belangstellenden mailinglijst Q-fit, potentiële adviseurs en - leerroutecoaches

Voor kinderen en jongeren met bijzondere zorg- of leervragen, een stoornis of beperking, is deelname aan het dagelijks leven niet altijd vanzelfsprekend. Zo is het voor hen niet eenvoudig om optimaal deel te nemen aan onderwijs of de arbeidsmarkt. Ook zijn ze beperkter in het kiezen van vrijetijdsbesteding en worden allerlei dagelijkse beslissingen vaak noodgedwongen voor hen genomen. Soms zijn ze aangewezen op organisaties die hen hulp bieden. Wij zijn zo'n organisatie en ondersteunen zorgintensieve kinderen en jongeren van 2 tot 20 jaar, in de regio Salland en Twente. We zijn er niet alleen voor henzelf, maar ook voor hun ouders, leerkrachten en andere opvoeders. We adviseren bij 'zorg- en onderwijsvragen' en bieden PGB logeermogelijkheden, individueel assessment, - psychologisch onderzoek, - begeleiding en training. Waar nodig, komen we naar het gezin, de school of leer-werkplek.

Voor de (niet regio gebonden) beroepspraktijk doen we onderzoek, ontwikkelen we programma's of instrumenten, geven we scholing en ondersteunen we concreet in de groep, klas of op de leer-werkplek. We verbinden visie, kennis en de alledaagse praktijk van gezin, scholen en andere leersituaties. Met passend onderwijs als belangrijke pijler, richten we ons vooral op de bijzondere vragen van leerlingen en de antwoorden van de leraar. Onze inbreng is gewoon, praktisch en waar nodig specialistisch. Zo zijn we expert in het combineren 'onderwijs en zorg' in individuele arrangementen. Ons team bestaat in januari 2011 uit 25 medewerkers (omgerekend 8 fte's), variërend van kantoormedewerkers, psychologen, orthopedagogen en psychodiagnostisch werkers tot projectondersteuners, begeleiders, docenten en trainers. Samen staan we garant voor een professionele aanpak met persoonlijke betrokkenheid.

Visie en vakmanschap

In onze dienstverlening aan zorgintensieve kinderen en jongeren, streven we steeds naar participatie en maximale redzaamheid van hen in het dagelijkse leven. Hierbij is ons motto: 'Waar gewoon en bijzonder elkaar ontmoeten'. Daar waar de ontmoeting plaatsvindt, is ruimte voor beweging en verandering. Of het nu gaat om een advies, een antwoord of oplossing, dit ontmoeten is altijd procesgericht, het gaat uit van inclusie en doet beroep op alle betrokkenen, en dat is wat wij beogen. In deze dynamiek, vervullen wij -in dialoog met hen- een brugfunctie. Waar nodig passen we de nieuwste en effectieve methoden toe en combineren we deze met mediërende technieken.

We bieden kansen voor duurzame leerresultaten. Dit betekent dat we bij het kind en betrokken volwassenen vooral competenties aanspreken en deze helpen vergroten. Het handelingsgerichte karakter van onze aanpak, sluit naadloos aan bij maatschappelijke ontwikkelingen en politieke keuzes, omtrent ondersteunen en samenwerken in zorg en onderwijs. In die zin dragen we eveneens bij aan de toekomstbestendige professionaliseringsslag van het onderwijs, dat - met 'Passend Onderwijs' - in 2013 wettelijk geregeld moet zijn.

Inge Kroes - Ontwikkelingspsycholoog
Mia Nijland - Orthopedagoog

1. maken van een Q-FIT schooljaar-leerroute voor 2 ^e jaars studenten Opleiding OSO Master SEN aan de Fontys Hogeschool (specialist ZEVMB) Op vraag van Fontys
2. Schrijven van een hoofdstuk over passend onderwijs en de rol van Q-FIT hierin Handboek kwaliteitsvol bestaan voor doelgroep EMB Op vraag van de Katholieke Universiteit Leuven en Rijks Universiteit Groningen. (Acco, 2011)
3. Maken en uitvoeren van een Q-FIT scholingsaanbod voor HBO vakmensen (zorg-onderwijs in het SO).
4. Organiseren van een interview met ex politica Margot Kraneveldt in de Tweede Kamer Den Haag > vasgelegd in een film van 40 minuten over passend onderwijs en de vraag naar werkprocedures en systematiek (zoals Q-fit)
5. Presentaties over Q-fit in het land tijdens landelijke conferenties Passend Onderwijs
6. Pitch in het bedrijfsleven vanuit Kennispoort Zwolle, Hogeschool Windesheim en Deloitte
6. Organisatie van de tweedaagse conferentie: 'Naar school op jouw manier' over Q-fit in Vlaanderen 14 en 15 april 2011. > voorlichtingsfilm in ontwikkeling
7. Interviews voor regionale nieuwsbrieven, -krant en -radio

1. aanbieden van het leerjaar Q-FIT leerroute in Breda (OSO Master SEN) met 20 casussen (leraren speciaal onderwijs) kinderen met ernstig meervoudige beperkingen
2. scholingsaanbod 'Naar school op jouw manier' voor diverse zorgaanbieders en teams speciaal onderwijs NL
3. diverse casussen van kinderen met uiteenlopende advies- en/of hulpvragen en – niveaus van ontwikkeling Hieronder zijn 12 individuele adviesvragen op aanvraag van ouders

Q-FIT voor ouders van jonge kinderen met bijzondere zorg- en leervragen (Gebaseerd op de documentaire: 'Onzichtbaar beperkt' - Miranda van Dijk – Kedde 2009)		
Huidige situatie	Knelpunt – Probleem voor ouders	Oplossing voor ouders, kind en school
Ouders van een jong kind met bijzonder zorg- en leervragen op zoek naar een goede school voor hun kind		
1. Onderwijsontheffing is voor een bepaalde groep kinderen met bijzondere zorg- en leervragen (te) vanzelfsprekend	Kinderdagcentra of andere peuter- /kleuteropvang adviseren niet vanzelfsprekend over doorstroming naar onderwijs	Elk kind (met speciale vragen) ontvangt op 3 ½ jarige leeftijd standaard een schoolaanmeldingsvraag. Voor elk kind wordt in samenwerking met ouders een individueel: onderwijs-zorgarrangement samengesteld
2. Ouders die onderwijs wensen moeten zelf op zoek naar een school die niet alleen onderwijs maar ook de nodige zorgondersteuning kan/wil bieden	Ze moeten een weg zoeken in een wirwar aan clusters en raken verstrikt in wat er allemaal wel en niet is De volgorde is niet logisch: Men moet op zoek naar een school terwijl de specifieke onderwijs-zorgvraag van het kind op dat moment vaak onduidelijk is. De routing wordt daardoor probleemgestuurd. Dit werkt een aanbodgerichte aanpak van scholen in de hand.	Door de stappen in de juiste volgorde te zetten en dus te beginnen met Q-FIT, wordt de route op een logische wijze uitgestippeld: - mbv Q-FIT wordt om te beginnen duidelijk gemaakt wat het kind in kwestie vraagt - de vragen worden omgezet in een individueel arrangement voor onderwijs en zorg - aan de hand hiervan kan een indicatie worden bepaald - vervolgens kan een schooladvies worden gegeven en gericht een school worden gezocht
3. Tijdens de zoektocht worden diverse professionals ingeschakeld die ouders ondersteunen	Zowel de vraag van het kind als het schooladvies wordt niet zozeer gemeten aan objectieve inhoudelijke onderwijscriteria (voor dit kind) maar aan goedbedoelde adviezen	Q-FIT gaat uit van objectieve inhoudelijke criteria voor passend onderwijs aan kinderen met speciale vragen
4. er is onvoldoende regie op de inhoud van onderwijs- zorgarrangementen voor kinderen met bijzondere zorg- en leervragen (muv landelijk vastgestelde kerndoelen)	Ouders zijn afhankelijk van regionale initiatieven en standpunten van (medewerkers van) scholen	Q-FIT is gebaseerd op een objectief kwaliteitskader met in principe een breed beredeneerd onderwijsaanbod. Deze wordt gematched met de vraag van het kind
5. er is onvoldoende regie op de organisatie van leer- en ontwikkelingsarrangementen voor kinderen met bijzondere zorg- en leervragen	Ouders worden geconfronteerd met allerlei regelingen en bekostigingssystemen die een schoolkeuze bepalen	Q-FIT stelt de inhoud centraal en stelt dat de organisatie ervan volgt met een samenwerking tussen de bekostigingssystematiek van OCV en VWS en Jeugd en Gezin
6. het onderwijs is aanbodgericht in plaats van vraaggericht	Hun kind past volgens allerlei systemen en keuzes niet in een cluster, school of groep	- Q-FIT is een vraaggerelateerd instrument; het gaat uit van de vraag van het kind en stelt op basis hiervan een gewenst arrangement samen. Hier wordt vervolgens een school bijgezoekt - Q-FIT is vraaggericht en helpt clusters, scholen en groepen om hun aanbod af

		te stemmen op de vragen van kinderen
7. het juiste onderwijs is niet in de buurt te vinden	thuis- nabij onderwijs is ver te zoeken	Q-FIT helpt om duidelijkheid te geven over het gewenste aanbod in de regio.
8. het basisonderwijs staat niet vanzelfsprekend open voor kinderen met bijzondere zorg- en leervragen	ouders moeten zich verantwoorden voor een (deeltijd)plek op de basisschool	- Door Q-FIT kunnen scholen makkelijker aangeven wat ze wel en niet kunnen bieden - Q-FIT geeft leraren in het basisonderwijs vanaf de eerste dag een handvat voor het aanbod voor een kind dat niet vanzelfsprekend mee kan in het groepsaanbod
9. ouders moeten tijdens hun zoektocht overal vertellen wat zij willen <i>(natuurlijk is dat: het beste voor hun kind met passende (maximale) ontplooiingskansen</i>	Er wordt niet gevraagd naar wat hun kind vraagt/wil	Q-FIT maakt met behulp van de informatie van ouders, duidelijk wat een kind vraagt en verbindt hier vervolgens een individueel arrangement aan.
10. Ouders weten niet goed wat precies de onderwijsvraag van hun kind is	Ouders hebben behalve hun eigen referentiekader vaak geen (inhoudelijke) toetsingscriteria of andere richtlijnen die hen hierbij helpen	Het Q-FIT traject ondersteunt ouders bij het formuleren van de onderwijsvraag van hun kind dmv objectieve toetsingscriteria
11. Ouders hebben wel degelijk (een aantal) onderwijswensen voor hun kind	De school van hun keuze kan/wil dit niet bieden	Door de Q-FIT procedure worden ouders in kennis gesteld van de regionale mogelijkheden Door de Q-FIT procedure worden scholen in de regio aangezet tot verdere professionalisering en profilering en gerichte keuzes voor aanbod en expertise
12. ouders moeten de begeleider die meegaat naar de basisschool zelf betalen	De financieringsstromen zijn niet eenduidig geregeld	Q-FIT helpt informatie voor ouders te stroomlijnen
13. Professionals leggen vooral uit wat goed is voor <u>deze kinderen</u> met het risico van betutteling en een brede uitleg over wat goed is voor <u>deze kinderen</u>	Niet het kind van deze ouders, maar een doelgroep kinderen staat centraal	Q-FIT gaat uit van het individuele kind en zorgt voor borging hiervan in haar systematiek

Enkele reacties op Q-fit

W. jongen van 12 jaar SBO (februari 2009) *'Nou uhm ik vind t wel handig omdat je dan niet meer op de verkeerde school komt te zitten en t kost minder geld en tijd'.*

M. jongen van 13 jaar VSO cluster 4 (februari 2009) *'Ik sta positief tegenover dit instrument. Ik denk dat het goed is dat het kind in welke leeftijdscategorie dan ook, bij de schoolkeuze betrokken moet worden'.*

Bezoek tweede kamer Den Haag (april en september 2009). We hebben ons plan gepresenteerd in de 2^e kamer aan Kathleen Ferrier, Ed Anker en Margot Kraneveldt. Alle drie politici waren positief en zien hiervoor een rol weggelegd binnen Passend Onderwijs. Hun advies is: doorontwikkelen, toetsen in de praktijk en hiervoor een Subsidie Passend Onderwijs aanvragen

Uit het weblog van Kathleen Ferrier (CDA 2e kamerlid) april 2009: *'Veel gesprekken vandaag, onder andere met Mia Nijland. Ik heb haar ontmoet tijdens een bijeenkomst over Passend Onderwijs in het gemeentehuis van Raalte, alweer een behoorlijke tijd geleden. Ze wil een aantal van haar ideeën nader met mij bespreken. Ze is zeer bevlogen en heeft een aantal echt interessante voorstellen om de kloof tussen VWS en OCW op dit beleidsterrein te verkleinen. Ik beloof haar een aantal mensen te bellen zodat ze een afspraak met hen kan maken om haar ideeën toe te lichten'.*

A. moeder van K (augustus 2010). *"Ik las op de internetsite over het traject-instrumentarium Q-FIT en al in de eerste alinea herkende ik hier mijn zoon meteen in. Het was een bevestiging van mijn gevoel dat hij niet in het standaard hokje van aangepast onderwijs past en niet alleen behoefte heeft aan onderwijsgerelateerde therapie, maar bovenal aan ontwikkelingsgerichte therapie. Hij kan heel veel leren tijdens zorg- en therapiemomenten. Ik loop vast tegen starre onderwijswetten en ook zijn vader vindt dat ik blij moet zijn met alles wat ze in Nederland al wel voor 'zulke' kinderen doen. Ik zie die standaard als vertrekpunt en niet als eindstation. Graag zou ik advies ontvangen zodat ik een onafhankelijk en deskundig rapport heb van de zorg-, onderwijs-, en therapiebehoefte van onze zoon, waarmee ik verder de bres op kan gaan in mijn zoektocht naar maatwerk".*

M. moeder van M. (2010) *"Als ouder van een kind met meervoudige beperkingen loop ik nu al ruim twee jaar te zoeken naar passend onderwijs voor onze zoon. Ik had graag de begeleiding en expertise vanuit een instrument als Q-FIT gehad. Want zelfs nu, na twee jaar, is de onderwijs- en zorgvraag van onze zoon nog niet goed in kaart gebracht. Q-FIT is mijn inziens het eerste instrument dat niet uitgaat van de beperkingen van het kind, maar van de mogelijkheden. En mogelijkheden zijn er meer dan genoeg. Ook de clusters worden niet als uitgangspunt genomen en dat juich ik van harte toe. Veel kinderen passen namelijk niet in één cluster. Dat geldt ook voor onze zoon. De focus bij het Q-FIT instrument ligt bij het individuele kind. Ze kijken objectief naar de vragen van het kind voor zorg en onderwijs. Dat kan niet alleen een geweldige steun zijn voor ouders, het geeft ook een belangrijk handvat om een goede keuze te maken.*

En daarnaast helpt het de ouders om goede afspraken met de betrokken scholen te maken. Nu moeten wij als ouders het doen met verschillende adviezen, maar daarmee kan je geen weloverwogen keuze maken. Het is niet voor niets dat wij nog steeds twijfelen of de juiste keuze voor onze zoon is gemaakt. Wat ik het meeste toejuich is dat Q-FIT een instrument is dat echt rekening houdt met het individuele kind. Maar het houdt ook rekening met de rol en expertise van de ouders, zonder ze aan hun lot over te laten. Samengevat is naar mijn mening Q-FIT dan ook een instrument dat individuele arrangementen voor onderwijs en/of zorg echt kan realiseren en ik ondersteun de ontwikkeling hiervan dan ook van harte”.

(S.L., moeder van B. en initiatiefnemer Blogboek, 2010) Ik was aangenaam verrast door Q-Fit . Ik ben nog aan het zoeken hoe de zorg- en onderwijswereld in elkaar zit. Ik zie overeenkomsten tussen Q-Fit en ons initiatief, ook verschillen. Ik zou hierover graag van gedachten willen wisselen, want wellicht zijn er samenwerkingsmogelijkheden. Het is leuk om te zien dat Q-Fit vanuit inhoudelijke kennis is geschreven en ons initiatief nait de ouderbehoefte om de zorg rond een complex kind te vergemakkelijken en toch komt het zo dicht bij elkaar.

Na lang zoeken vonden we een bureau, Nijland en Kroes dat gespecialiseerd is in (complexe) ontwikkelingsstoornissen en dat een model heeft ontwikkeld om tot goede zorg-onderwijs arrangementen te komen bij Passend Onderwijs, Q-fit. Zij gaan ons nu helpen bij het samenstellen van een goed profiel wat vervolgens met behulp van ons initiatief geëvalueerd kan worden. We hadden Mia Nijland en Inge Kroes nooit gevonden als we niet eerst met veel partijen gesproken hadden. Hier is een prachtige samenwerking aan het ontstaan waar we veel energie van krijgen.

‘Q-fit voor een duurzame match tussen vraag en aanbod’